

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra HAANDBOG I VERDENSHISTORIEN. Nyaarstiden

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 600.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig07val-shoot-idm140245216406864/facsimile.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Det Sættende Aarhundrede

Time var da kommet. Først søgde man ved et Snigmord at blive ham kvil, men da det mislykkedes, aabnede Hertug Henrik af Guise selv det Parisiske Blodbad ved at bryde ind til den sengeliggende, værgeløse Olding, der rolig lod sig nedhugge, med den Bemærkning, at det var dog kun nogle faa Dage, man herøvede ham. Pariser-Pøbelen, som med Flid var sluppet løs, og fuldendte godt hvad Hoffet begyndte, mishandlede nu ogsaa paa det Skændigste Admiralens Lig, hvoraf kun ringe Levninger blev stædt til Jorden; men det gjør unægtelig Calvinismen stor Ære, at Verdens-Historien, der med Afsky vender sig fra de fleste Franske Helte eller skynder sig dog forbi dem det snarest muligt, gierne dvæler ved den Adelsmands Liv og Død, der først (1560) mandig løftede sin Stemme for Stændens undertrykte Sag og blev en Martyr for den*).

I Øvrigt regner man Offerne ved Blod-Bryllupet, i Paris til Titusinde, hvoriblandt 500 Adelsmænd, og over hele Frankrig til det Firedobbelte, saa i Grusomhed vandt aabenbar det Franske Hof i Carl den Niendes Dage Prisen selv fra det Tyrkiske, som det i alle Maader misundte og med Flid efterlignede**). Da man nu ved denne Leilighed heller hverken sparede »Kvinder eller Børn,« saa blev der virkelig i Frankrig kun ringe Levninger tilbage af den »Kæmpe-Slæggt,« der altid opvoxer i den anden Menneske-Alder af et gudeligt Livs-Røre, saa det maa ikke undre os siden for det meste kun at finde lidt [liden] Staudhaftighed i Bekiendelsen hos et Parti, der aldrig havde været stærkt i »Troen« men snarere i »Tvivlen.« Baade Henrik af Navarra og hans Navner Prindsen af Condee kiøbte saaledes strax deres Liv med Frafall, og i hele den følgende Tid, selv af Trediveaars-Krigen, er det kun undtagelsesviis, naar der kæmpes for Samvittigheds-Frihed; men glimrende Undtagelser saae man dog ogsaa strax i Rochelle, den ypperste af Hugonoternes Sikkerheds-Pladser, og i den lille Bjergby Sancerre, som roste sig af at have været Calvinismens Vugge. Disse Stæder, som, med nogle faa Andre, fik Held til at lukke deres Porte, før der af Blodbadet naaede meer end Rygtet til dem, maatte nemlig (1572—73) udstaae haarde Beleiringer, men holdt sig saa tappert, at hele Frankrig saae, de vilde hellere falde med Ære end staae til Skamme***). Seer

*) Davilas Borger-Krigenes Historie S. 162—74.

***) Sismondi XIX. 28—30. 59—83. 110—13. 126—31. 138—44. 148—78.

****) Davila S. 276—85. Sancerres Leir-Krands af (Øienvidnet) Jean de Lery. Daniel VI. 494. 500—12. Sismondi XIX. 195—200. 203—9. 224—37.

Det Sættende Aarhundrede

man paa Forsvars-Midlerne og Sjæle-Styrken, da maa man vel give det lille Saucerre, med Borgemester Johannes og Hovedsmand La Fleur, Prisen, men seer man, som vi her maae, paa den Borgerlige Vigtighed, da maae vi finde det i sin Orden, at den lille Beleiring er hardtad glemt over den Store, thi Rochelle havde længe været Hugonotternes ypperste Vaaben-Plads, som vedligeholdte deres Forbindelse med England og for denne Fristad satte alle de Franske Prindsers deres Ære i Pant og tabte den.

Hermed maatte vi afbryde Besøget i det Franske Helvede, som kun Calvinismen aftvang os, dersom ikke selv dens ringe Levning efter Bartholomæus-Natten havde gjort Opholdet taaleligere og forsinket den Ødelæggelsens Vederstyggelighed, som først vi har oplevet, men nu maae vi et Øieblik dvæle ved Bourbonnernes Thron-Bestigelse med Henrik af Navarra, skiondt Menneske-Aanden ingenlunde tillader os at støde i Basun for ham som et Konge-Mønster.

Carl den Niende og Cathrine Konge-Moder havde med stor Fornøielse hørt Forelæsninger hos den Pavelige Ridder Pontet over den Tyrkiske Sultans Lyksalighed, som frit kunde gjøre alt det Onde han vilde*), og at de var letnemme, saae man soleklart paa det Parisiske Blodbad, men, til Lykke, var det Spring de gjorde i den Tyrkiske Stats-Konst, for stort, saa Valeserne druknede selv i det røde Hav, de ventede at gjennemgaae med tørre Fødder. Kun treogtyve Aar gammel døde Carl (1574) med den gruelige Følelse, at han baade udvortes og indvortes svømmede i Blod**), og vel blev hans Broder, Henrik den Tredie, endeel ældre, før han sank i Sit, men han overlevede egenlig ogsaa baade sig selv og sit Kongehuus.

Denne væmmelige Herre, der ikke godt kunde leve nogen Dag uden at lugte Menneske-Blod, og havde egenlig kun Abeckatte, Papegøier og Skiødehunde til sine Yndlinger***), gjorde sig nemlig saa foragtet, at Paris og det halve Frankrig, med Guiserne i Spidsen, gjorde aabenbar Oprør (1585), og det var i Forbindelse med sin Arvefiende, Henrik af Navarra, og under Beleiringen af sin egen Hovedstad, den sidste Valeser (1589) faldt for et Snigmord †).

*) Sismondis Frankrigs-Historie XIX. 279—83.

**) Sammet. 272—73.

***) Sammet. 348—50. 383—88.

†) Sammet. XX. 125—42. 333—57. 456—65. 508—16. 536—43.